

A temetők „bejárói“

(A Világ tudóstójától.) Ők, akik díszes kriptákban, aranybetűs márványkövek, vagy elmállott, roskatag fakeresztek alatt pihennek, ők a kiválasztottak, a beérkezettek, a temető rendes lakói. Mozgásuk megállott a föld alatt, nevük utójára fölkerült még a sír fölé, nem is illendő ezt a lezárt formát megbolygatni. Azokról akarunk szólni, akik még nem értek a célhoz, akik még élnek és mégis ideszámítanak már, mert itt töltik idejük nagyrésztét, jóformán itt laknak a temető sétányain, padjain és pázsitjain. Mindenki észrevehette, akit kényszerű útja a temetőbe vitt, hogy vannak itt emberek, akik szinte otthonosan ödöngenek a sírok között, minden fát és követ ismernek. Megigazítják a virágokat, letakarítják a papírhulladékot, mintha minden halotthoz közülük volna, mintha minden itt nyugszik az ő nyughatatlanságukat jelentené.

Szerelmespárok a temetőben

A Kerepesi temető hosszú, végtelenné látszó főútján, rögtön a kapuk megnyitása után már megjelennek a bejárók. Így hívják az örök is azokat, akiknek talán senki hozzátartozójuk nincs a temetőben, de elmaradhatatlanul minden nap bejárnak. Ezek többnyire fiatalok, akik vagy tanulni, vagy sétálni, de igen gyakran randevúzni jönnek. A tanulók, akik kora tavasztól késő őszig keresik föl a temető zavaratlan csendjét, a fősétányokat használják. Reggeltől estig sűrűn láthatók, könyvvel a kezükben, hangosan bíflázva. Ha temetési menettel kerülnek szembe, megállnak egy pillanatra, vagy tiszteletadóan félrevonulnak, hogy azután friss erővel zakatoltassák tovább Cicero beszédeit. A randevúzóik is többnyire az itt tanuló diákok és diáklányok közül kerülnek ki.

De nemcsak a diákok, hanem kamaszkorukat már elfeledett emberek is kihúzzák lobogó életüket ide, a halál birodalmába. Társadalmi különbség itt épűgy nincs, mint a föld alatt, az egyik padon glaszékesztyűs kézzel simogatnak egy megszeppent női állatot, a másik pad támlájában bugylibieska örökíti meg, hogy ekkor és ekkor István és Mariska ültek ott. Különös véletlen, tragikomikus forma: sok-sok igaz szerelem és házasság, boldog és megnyugvó élet indult már el innen, a temetőből, ahol a keresztek arca is olyan közömbös, mint egy fakereszt.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Boross Elemér

Cím: A temetők „bejárói“

Forrás: Újság

Bm

1924. 8. 5.

Rendesem délfelé és kora délután jelennek meg a gyászolók, akik ráborulnak a sírokra és zokogásukkal verik fel a temető csendjét. De négy-öt óra felé újra csak a szomorúfűzek sóhajtozása, platanok imádkozása suttog, elvegyülve az állandó dübörgésben, amely úgy hangzik, mintha a horizont felett vashordókat görgelnének. Ilyenkor, mikor a nap is kriptájába készül már, megjelennek az igazi lakók, a különösök, a típusok. Ezeket nem írjuk le, ezek hadd teregessék ki szívüket, életüket önmaguk.

Úgyvéd, vénkisasszony, filozófus...

Ott, ahol a temető páholya van, ahol jobbról-balról kripták sora fut az allé szélein, az egyik kriptá lépcsőjén gunnyaszt egy ötven-ötvenöt és körüli férő. Tizenöt esztendővel ezelőtt nagyon elegáns lehetett, kétsoros sötétkék ruháját, fehér bokavédőjét, habos plaszttronját bizonyra meg is csodálták akkor. Ma már csipkésre fozlott a nadrág hajtókája, a kabátot zsírfoltok, törött gombok. Bot van a kezében, annak a kampójára támasztja állát és így ül mozdulatlanul. Leülök mellé a lépcsőre.

— Érdekes, milyen jól érzi magát az ember a temetőben, — mondom.
Rámnéz és nem mérgesen, csak odavette feleli:

— Ha nem zavarják!

És tovább nézi a Kossuth-mauzóleum tornyát. Így tart ez néhány percig. Azután, egyszerre, nagy meglepetésemre, nyájasan felém fordul és bemutatkozik:

— Doktor Sz. B.

Később még ezeket a paraszkat kaparom ki élete hűnyó tüzeből: úgyvédi irodája volt Szatmáron. Bevonult katonának, a klientélája elmaradt, a háború után Pestre költözött. Agglegény. Egy nénjénél lakik a Papnövelde uccában. A nénjének trafikja van. Ő nyitja ki mindennap a trafikot, azután lemegy a korzóra. Ebéd után idejön a temetőbe.

Idáig síma, normális élet. Sehol zökkenő, sehol egy nyom, amelyen elindulva rábukkannánk

ennek a nagy-nagy letargiának eredetére. De hirtelen rávezet ő maga.

— Azt akarja tudni, úgy-e, miért ülök itt és miért nem irodában? Akarja tudni?

Most leemel a tekintetét a magasból, lassan, fájdalmasan. Aztán mint egy gyerek, akinek muszáj sírni, elsírja magát:

— A feleségem...

A Munkácsy síremlék előtt van egy pad. Azon ül egy asszony. Öreg néni, nyolcvan éves is lehet már. Vagy tíz esztendeje magam is bejáró vagyok a temetőbe, azóta ismerem ezt az asszonyt, aki télen-nyáron itt ül Munkácsy síremléke előtt, talpig — *fehérben*. Régi divatú csipkeruháját folyton igazgatja magán, nagyon hüü, interjúm alatt kétszer is felállott és elrendezte szoknyája redőit.

— Nénike, — mondom — már csak hü maradt a temetőhöz.

Lassan, motyogó-derűsen felel. Válaszából megtudom, hogy Cilkának hívják kisasszony. Megilleti a hófehér ruha.

— Bizony Cilka kisasszony már tíz éve itt fekszik a temetőben. Amióta olyan csúnya lett a világ. Nem Cilka kisasszonynak való.

Aztán a világ minden Cilkájának közös valamója következett:

— Én is férjhez mehettém volna, nem is egyszer. De azé nem lehettem, akit szerettem, hát inkább nem kellett senki. Jelzem, ő még ma is szeret engem.

Elfordul. Elrejtí a könnyeit, de a hangja elárulja, amint csukló-hangon elmonlja élete regényének szokványosan szomorú epilógusát:

— Ő még ma is szeret. Nagyon szeret!

Most már leplezetlenül zokog. A szerelmét siratja Cilka kisasszony, az van itt eltemetve a kerepesi-temetőben.

A Maloschik családi sírbolt vasrácsának dőlve áll egy fiatalember. Tejféher az arca, mintha alatta nem is volna véredényhálózat. A szeméi mélyek, önmagukba nézők. A szavai is ilyen sötét színezésűek.

Osztályozás

Tárgy

614.61

Hely

Idő

"1924"

Személy

a félelme. Sokat kell járni a temetőbe, akkor megbarátkozik a halál gondolatával. Én is a halál küszöbéről léptem be — a temetőbe. Úgy-e furcsa. Tessék utánanézni a kilencszáz-tizenbetes újságokban. Megtalálja nevemet az öngyilkosok rovatában.

Megáll, mintha észbe jutna valami, azután mereven löki felém jobbkezét:

— Egyébként nevem St. Imre. Most állás nélkül vagyok, mert a szerszámgyárban, ahol pénztáros voltam, beszüntették a munkát. Azóta reggeltől estig itt vagyok. Az ebédemet is kihozom.

Restelkedve teszi hozzá még:

— Ha akad ebéd. Ma például... Különb... egy cigarettát, ha akar, adhat kollega úr.

Adok neki. Beveszi a szájába, azután megvárja, míg eltűnök előle és zsebredugja. Bizonyára a vacsora mellé tette el. Ha ugyan akad vacsorája.

Társasjáték a sírok között...

Negyedik kép. Ez talán a legszínesebb, de a legjellegzetesebb is. A nagy temetőből egy kisebb, friss temetőbe jut az ember. Itt még nincs sír sír mellett, itt még zöld tisztások várják, amíg a sírásók az ő testüket is felszántják. Itt láttam ezt a jelenetet. Társaság, olyan, mint amilyeneket Hűvösvölgy rétjein lát az ember vasárnap, mulatott, hancúrozott a fűvön. Társasjátékkal szórakoztak. Ollót játszottak. Még pedig úgy, hogy a sírok voltak a házak. Kergették egymást, de ha a sírhoz, a házba szaladt valaki, már sérthetetlen volt. Nem tudom, mindennap így megy-e ez, vagy csak egy véletlen alkalom teremtette ezt a visszataszító profán játékot, bizonyos: az a festmény jutott eszembe, amelyen az orvos a félig boncolt hulla fölött megcsókolja az — asszisztensnőt. Ilyen lélek-kavaróan hatott rám ez a szörnyű karikatúra, emberek, akik a temetőbe mennek játszani.

Boross Elemér.